

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
Rozdział 1. Człowiek i społeczeństwo						
1. Lekcja organizacyjna – zapoznanie uczniów z wymaganiami edukacyjnymi na poszczególne oceny i formy sprawdzania wiadomości i umiejętności.	▪	▪	▪	▪	▪	▪
2. Społeczeństwo i naród – powtórzenie wiadomości ze szkoły podstawowej	▪	▪	▪	▪	▪	▪
3. Ustrój RP i samorząd terytorialny – powtórzenie wiadomości ze szkoły podstawowej	▪	▪	▪	▪	▪	▪
4. Życie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ formy życia społecznego; ▪ potrzeby społeczne; ▪ wartości i normy społeczne; ▪ system aksjologiczny; ▪ kontrola społeczna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady form życia społecznego; ▪ podaje przykłady potrzeb człowieka; ▪ podaje przykłady wartości i norm społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje podstawowe formy życia społecznego: grupa społeczna, zbiorowość, społeczność, społeczeństwo; ▪ podaje przykłady potrzeb człowieka wyższego i niższego rzędu; ▪ wymienia wartości, którymi kieruje się w życiu; ▪ stosuje, np. do opisu sytuacji pojęcia: wartości, światopogląd; ▪ podaje przykłady zwyczajów, praw czy instytucji, za pomocą których sprawowana jest kontrola społeczna; ▪ wymienia podstawowe zasady życia spo- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje podstawowe formy życia społecznego; ▪ wyjaśnia, kiedy zbiorowość społeczna może przekształcić się w grupę społeczną; ▪ podaje sposoby zaspokajania potrzeb człowieka; ▪ wyjaśnia pojęcie <i>systemu aksjologicznego</i>; ▪ porównuje, na podstawie źródeł, wartości afirmowane w różnych grupach/ warstwach społeczeństwa polskiego; ▪ wyjaśnia, odwołując się do przykładów, funkcjonowanie podstawowych zasad życia społecznego; ▪ porównuje różne for- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje podstawowe formy życia społecznego; ▪ analizuje konsekwencje braku zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka z różnych perspektyw: np. jednostki i społeczeństwa; polityki i kultury; ▪ omawia czynniki sprzyjające osłabieniu społecznego systemu aksjologicznego oraz konsekwencje tego zjawiska; ▪ wyjaśnia mechanizmy powstawania i konsekwencje negatywnych zjawisk społecznych, np. <i>znieczulicy</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opracowuje i analizuje ankiety dotyczące, np. funkcjonowania człowieka w różnych formach życia społecznego, poziomu zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka i konsekwencji z tym związanych; społecznie akceptowanych wartości.

			<ul style="list-style-type: none"> łącznego; odczytuje z prostych źródeł informacji [tekst narracyjny i normatywny, wykres, tabela, plakat] wartości afirmowane w polskim społeczeństwie. 	<ul style="list-style-type: none"> my sprawowania kontroli społecznej; wymienia konsekwencje nieprzestrzegania podstawowych zasad życia społecznego. 		
5. Socjalizacja	<ul style="list-style-type: none"> istota pojęcia socjalizacja; efekty socjalizacji; etapy socjalizacji; agresja w procesie socjalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe elementy pojęcia <i>socjalizacja</i>; rozpoznaje przykłady działań/sytuacje sprzyjające procesowi socjalizacji; podaje przykłady osób i instytucji mających wpływ na proces socjalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia skutki procesu socjalizacji; wymienia grupy społeczne mające główny wpływ na proces socjalizacji; odróżnia socjalizację pierwotną od socjalizacji wtórnej; wymienia osoby i instytucje mające wpływ na socjalizację pierwotną i wtórną; wyjaśnia pojęcie: <i>resocjalizacja</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie procesu socjalizacji dla prawidłowego funkcjonowania człowieka w społeczeństwie; przedstawia skutki zaburzeń/błędów w przebiegu procesu socjalizacji; porównuje socjalizację pierwotną i socjalizację wtórną; porównuje wpływ różnych grup społecznych na proces socjalizacji; przedstawia instytucje i mechanizmy sprzyjające procesowi socjalizacji; analizuje przepisy Konstytucji RP w odniesieniu do procesu socjalizacji pierwotnej. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zależność pomiędzy procesem socjalizacji a poszczególnymi fazami rozwojowymi dziecka/człowieka; wymienia zjawiska cywilizacyjne mające wpływ na proces socjalizacji we współczesnym społeczeństwie polskim; omawia wpływ agresji na przebieg procesu socjalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje prezentację dotyczącą trudności socjalizacyjnych występujących w społeczeństwie nowoczesnym, np. współczesnym społeczeństwie polskim; analizuje przykłady niepowodzeń socjalizacyjnych [przyczyny, skutki].
6. Grupy i role społeczne	<ul style="list-style-type: none"> grupa społeczna; działanie w grupie i poza nią; wpływ grupy na jednostkę; role społeczne; postawy wobec naciśku grupy. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady grup społecznych; w tym grup społecznych, do których przynależy. podaje przykłady ról społecznych; w tym ról społecznych, które pełni; rozpoznaje postawy konformistyczne; podaje przykłady postaw pozytywnych i negatywnych społecznie. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe rodzaje grup społecznych. rozpoznaje przykłady postaw i zachowań charakterystycznych dla wybranych ról społecznych, np. rodzica, ucznia; wymienia cechy grup społecznych; rozpoznaje czynniki ułatwiające i utrudniające funkcjonowanie w grupie; 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje czynniki ułatwiające i utrudniające funkcjonowanie w grupie; wymienia kryteria klasyfikacji grup społecznych; porównuje rodzaje więzi łączących ludzi tworzących różne grupy społeczne; wymienia czynniki sprzyjające spójności grup społecznych; wyjaśnia, dlaczego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia problemy związane z klasyfikacją grup społecznych; na wybranych przykładach analizuje wpływ różnorodnych czynników na spójność grup społecznych; wyjaśnia mechanizmy powstawania konfliktu ról społecznych; wyjaśnia konse- 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice w postrzeganiu postaw i zachowań charakterystycznych dla różnych ról społecznych w odmiennych kręgach cywilizacyjnych oraz dawniej i dzisiaj; przygotowuje i przeprowadza na forum społeczności klasowej/szkolnej dyskusję na zaproponowany temat, dotyczący

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje podstawowe postawy jednostki wobec nacisku grupy; ▪ charakteryzuje podstawowe postawy jednostki wobec nacisku grupy. 	<p>funkcjonowanie w grupach społecznych sprzyja zaspokajaniu potrzeb człowieka;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia pozytywne i negatywne aspekty postawy konformistycznej; ▪ porównuje postawy i zachowania charakterystyczne dla poszczególnych ról społecznych; ▪ rozpoznaje konflikty wynikające z pełnienia różnych ról społecznych; ▪ podaje przykłady konsekwencji konfliktu ról społecznych; ▪ przedstawia sposoby zapobiegania powstawaniu konfliktu ról społecznych. 	<p>kwencje wynikające z konfliktu ról społecznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dostrzega zmienność i ciągłość w postrzeganiu ról społecznych; ▪ ocenia [z różnych perspektyw] sposoby zapobiegania powstawaniu konfliktu ról społecznych; ▪ przedstawia konsekwencje postawy konformistycznej i nonkonformistycznej dla jednostki i społeczeństwa; ▪ przygotowuje i prezentuje argumenty w dyskusji: <i>Współczesna młodzież – karierowicze czy buntownicy?</i> 	<p>funkcjonowania współczesnej młodzieży w grupach społecznych i pełnionych przez nią ról społecznych.</p>
7. Rodzina	<ul style="list-style-type: none"> ▪ powstawanie rodziny; ▪ funkcje rodziny; ▪ typy rodziny; ▪ kondycja współczesnej rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady zadań wykonywanych przez rodzinę; ▪ podaje przykłady praw i obowiązków poszczególnych członków rodziny; ▪ podaje przykłady problemów związanych z funkcjonowaniem rodziny we współczesnej Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia cechy rodziny jako grupy społecznej; ▪ wymienia funkcje rodziny i podaje przykłady ich realizacji; ▪ rozpoznaje różne typy rodzin funkcjonujące we współczesnym społeczeństwie polskim; ▪ rozpoznaje podstawowe modele funkcjonowania rodziny i typy współczesnych rodzin; ▪ wymienia podstawowe problemy funkcjonowania rodziny we współczesnej Polsce; ▪ odczytuj podstawowe dane statystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia zasady zawierania małżeństwa w prawie polskim; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP w odniesieniu do rodziny; ▪ porównuje różne modele funkcjonowania rodzin i różne typy rodzin występujące we współczesnym społeczeństwie polskim; ▪ wymienia cechy rodziny tradycyjnej; ▪ przedstawia podstawowe kierunki zmian zachodzące w rodzinach europejskich na przestrzeni dziejów; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące funkcjonowania rodziny we współ- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia wpływ procesów cywilizacyjnych na funkcjonowanie rodzin we współczesnym świecie; ▪ przedstawia pozytywne i negatywne aspekty odchodzenia od tradycyjnego modelu funkcjonowania rodziny; ▪ analizuje wybrane problemy funkcjonowania rodziny we współczesnej Polsce [przyczyny, przejawy, skutki]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza forum społeczności klasowej/szkolnej debatę/dyskusję dotyczącą, np. problemu <i>kryzysu współczesnej rodziny</i>; ▪ przygotowuje ankietę, oraz wizualizuje i analizuje jej wyniki, dotyczącą, np. poglądów rówieśników na temat typów oraz funkcji rodziny we współczesnym świecie.

			dotyczące funkcjonowania rodziny we współczesnym świecie.	czesnym świecie.		
8. Podziały społeczne i stygmatyzacja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ powstawanie stereotypów; ▪ istota procesu stygmatyzacji; ▪ skutki społeczne napiętnowania; ▪ powstawanie podziału na „swoich” i „obcych”. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady stereotypów; ▪ rozpoznaje przykłady stygmatyzacji; ▪ podaje przykłady funkcjonujących w społeczeństwie polskim podziałów na <i>swoich</i> i <i>obcych</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podstawowe cechy stereotypu; ▪ podaje przykład <i>pozytywnych</i> i <i>negatywnych</i> stereotypów; ▪ wymienia konsekwencje upowszechniania się stereotypów; ▪ wymienia podstawowe przejawy funkcjonowania podziałów na <i>swoich</i> i <i>obcych</i>; ▪ wymienia podstawowe przyczyny i skutki funkcjonujących w społeczeństwie podziałów na <i>swoich</i> i <i>obcych</i>; ▪ rozpoznaje zachowania wynikające z negatywnych postaw wobec <i>obcych</i>; ▪ wymienia sposoby przeciwdziałania negatywnym postawom społecznym; ▪ odczytuj podstawowe dane statystyczne dotyczące problemu dyskryminacji, stygmatyzacji, stereotypizacji, postrzegania <i>swoich</i> i <i>obcych</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia mechanizm powstawania negatywnych zjawisk społecznych: uprzedzenie, stygmatyzacja i dyskryminacja; ▪ uzasadnia konieczność przeciwdziałania stygmatyzacji i stereotypizacji; ▪ wyjaśnia różnicę pomiędzy pojęciami: <i>stygmatyzacja</i> i <i>stereotypizacja</i>; ▪ wymienia przyczyny i skutki negatywnych postaw wobec <i>obcych</i>; ▪ analizuje różnice w sposobie postrzegania <i>swoich</i> i <i>obcych</i>. ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące problemu dyskryminacji, stygmatyzacji, stereotypizacji, postrzegania <i>swoich</i> i <i>obcych</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ocenia, z różnych perspektyw, wybrane kampanie społeczne dotyczące przeciwdziałania negatywnym postawom społecznym; ▪ analizuje przykłady negatywnych postaw wobec <i>obcych</i>, stygmatyzacji i stereotypizacji w społeczeństwie polskim [przyczyny, przejawy, skutki]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza na forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz przeciwdziałania wybranym, negatywnym postawom wobec <i>obcych</i>; ▪ gromadzi, analizuje i prezentuje informacje dotyczące negatywnych postaw wobec <i>obcych</i> we współczesnej Polsce, w tym stereotypizacji i stygmatyzacji.
9. Tolerancji rozwiązywanie konfliktów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nierówne traktowanie „innych”; ▪ walka przeciwko nierównemu traktowaniu „innych”; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje postawy tolerancji i nietolerancji; ▪ podaje przykłady nierównego traktowania <i>Innych</i>; ▪ podaje przykłady sytu- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje podstawowe przyczyny i skutki nietolerancji; ▪ podaje czynniki sprzyjające i utrudniające kształtowanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia różnicę pomiędzy pojęciami: <i>tolerancja</i> i <i>akceptacja</i>; ▪ podaje sposoby ograniczania czynników wywołujących konflikty 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w sporach dotyczących tolerancji; ▪ uzasadnia dobór sposobu rozwiązywania 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stosuje/analizuje/przedstawia metody kreatywnego rozwiązywania problemów, np. sytuacji konfliktowych,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ istota tolerancji; ▪ sposoby przeciwstawiania się nietolerancji; ▪ istota konfliktu; ▪ sposoby rozwiązywania sytuacji konfliktowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ akcji konfliktowych; ▪ wymienia podstawowe sposoby rozwiązywania sporów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ postaw tolerancji; ▪ podaje przykłady zachowań świadczących o nietolerancji; ▪ rozpoznaje podstawowe postawy wobec konfliktu; ▪ wskazuje podstawowe różnice pomiędzy negocjacjami, mediacją i arbitrażem; ▪ wymienia cechy, które powinien posiadać mediator i arbiter.; ▪ odczytuj podstawowe dane statystyczne dotyczące postaw wobec konfliktów i zjawiska tolerancji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ społeczne; ▪ porównuje [wskazuje pozytywne i negatywne aspekty] różne postawy wobec konfliktu; ▪ wymienia zasady prawidłowo prowadzonej negocjacji; ▪ uzasadnia konieczność postawy tolerancji; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące postaw wobec konfliktów i zjawiska tolerancji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ konfliktu w zależności od rodzaju/cech konfliktu i uczestniczących w nim stron. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ w sytuacjach nietypowych; ▪ przygotowuje i przeprowadza, forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz tolerancji.
10. Współczesne społeczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ typy społeczeństw; ▪ społeczeństwo postindustrialne; ▪ społeczeństwo otwarte; ▪ społeczeństwo konsumpcyjne; ▪ społeczeństwo informacyjne; ▪ społeczeństwo masowe; ▪ młodzież i współczesne zagrożenia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady różnych typów społeczeństw; ▪ wymienia cechy współczesnego społeczeństwa [otwarte, informacyjne, konsumpcyjne, masowe]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podstawowe cechy różnych typów społeczeństw; ▪ rozpoznaje podstawowe typy społeczeństw; ▪ rozpoznaje cechy współczesnego społeczeństwa postindustrialnego/informacyjnego [otwarte, informacyjne, konsumpcyjne, masowe]; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące współczesnego społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje różne typy społeczeństw; ▪ omawia wpływ przemian gospodarczych na cechy społeczeństw; ▪ wyjaśnia istotę cech współczesnego społeczeństwa [otwarte, informacyjne, konsumpcyjne, masowe]; ▪ wymienia zjawiska cywilizacyjne mające wpływ na cechy współczesnego społeczeństwa postindustrialnego; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące współczesnego społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia szanse, zagrożenia i wyzwania stojące przed współczesnym społeczeństwem postindustrialnym; ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat współczesnego społeczeństwa postindustrialnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą szans, zagrożeń i wyzwań stojących przed współczesnymi społeczeństwami postindustrialnymi / współczesną młodzieżą; ▪ gromadzi, prezentuje i analizuje informacje na temat wybranych współczesnych społeczeństw: <ul style="list-style-type: none"> - zbieracko-łowickich, - nomadycznych, - rolniczych.
11, 12. Człowiek i społeczeństwo – powtórzenie wiadomości, sprawdzian						
Rozdział 2. Aktywność obywatelska						
13. Aktywność w życiu pu-	▪ sektory życia publicz-	▪ wymienia podstawowe	▪ wymienia podstawowe-	▪ odszukuje i prezentuje	▪ analizuje znaczenie	▪ przygotowuje

blicznym	<ul style="list-style-type: none"> nego; organizacje trzeciego sektora: fundacje i stowarzyszenia; organizacje pożytku publicznego; społeczeństwo obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> rodzaje organizacji trzeciego sektora życia publicznego [fundacja i stowarzyszenie]; podaje przykłady stowarzyszeń i fundacji o zasięgu ogólnopolskim; rozpoznaje podstawowe cechy społeczeństwa obywatelskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> we cechy organizacji trzeciego sektora; omawia podstawowe cechy społeczeństwa obywatelskiego; wymienia formy społecznego wsparcia dla organizacji pożytku publicznego; odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące funkcjonowania organizacji trzeciego sektora i funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> informacje na temat funkcjonowania wybranej organizacji trzeciego sektora; porównuje sposób zakładania i funkcjonowania fundacji i stowarzyszenia w Polsce; wymienia cechy charakterystyczne organizacji pożytku publicznego; analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące organizacji trzeciego sektora i funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonowania organizacji trzeciego sektora życia publicznego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; wyjaśnia znaczenie społeczeństwa obywatelskiego dla prawidłowego funkcjonowania demokracji we współczesnych państwach, w tym w Polsce; buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. roli organizacji pozarządowych we współczesnym świecie; kondycji społeczeństwa obywatelskiego we współczesnej Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz popularyzacji wybranej organizacji pozarządowej; aktywnie działa w jednej z organizacji pozarządowych; przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. roli organizacji pozarządowych we współczesnym świecie; kondycji społeczeństwa obywatelskiego we współczesnej Polsce.
14. Kościoły i związki wyznaniowe	<ul style="list-style-type: none"> istota religii; religia a wyznanie; główne religie i wyznania współczesnego świata; religie i wyznania w Polsce; kościół i związki wyznaniowe w świetle prawa polskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne religie współczesnego świata wymienia główne religie i wyznania we współczesnej Polsce; podaje podstawowe informacje definiujące pozycję Kościoła rzymskokatolickiego we współczesnej Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>ateizm, kult</i>; wymienia główne kościoły i związki wyznaniowe w Polsce; odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące znaczenia religii / form religijności wśród mieszkańców Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> omawia podstawy prawne wolności religii i sumienia w Polsce; wyjaśnia znaczenie pojęcia: <i>agnostyk</i>; wyjaśnia różnicę pomiędzy pojęciami: <i>religia i wyznanie</i>; wymienia główne ośrodki kultu właściwe dla największych kościołów i związków wyznaniowych w Polsce; analizuje przepisy Konstytucji RP odnoszące się do relacji państwa i kościołów/związków wyznaniowych; analizuje różnorodne 	<ul style="list-style-type: none"> różnicuje kościoły i związki wyznaniowe w Polsce zgodnie z prawną podstawą ich funkcjonowania; określa pozycję prawną Kościoła katolickiego w Polsce [konkordat]. 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przedstawia prezentację dotyczącą wybranego kościoła/związku wyznaniowego w Polsce.

				materiały źródłowe dotyczące znaczenia religii / form religijności wśród mieszkańców Polski.		
15. Polityka i partie polityczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ definicja partii politycznej; ▪ typy partii politycznych; ▪ funkcje i cechy partii politycznych; ▪ finansowanie partii politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia partie polityczne posiadające swoją reprezentację w Sejmie RP; ▪ podaje główny cel istnienia partii politycznych; ▪ wymienia główne cechy demokratycznych partii politycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne funkcje partii politycznych w państwach demokratycznych; ▪ wymienia główne źródła finansowania partii politycznych w Polsce; ▪ omawia pozycję poszczególnych partii politycznych w świetle ostatnich wyborów parlamentarnych w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia główne funkcje i formy aktywności partii politycznych; ▪ wyjaśnia źródła podziału i cechy współczesnych partii lewicowych, centrowych i prawicowych; ▪ analizuje cechy, programy, pozycję głównych partii politycznych obecnych na polskiej scenie politycznej; ▪ porównuje partię polityczną z organizacją pozarządową; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP odnoszące się do zasad funkcjonowania partii politycznych; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące funkcjonowania partii politycznych w Polsce / we współczesnych społeczeństwach demokratycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat sposobów finansowania partii politycznych w Polsce; ▪ dokonuje krytycznej analizy współczesnych podziałów politycznych w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. sposobów finansowania partii politycznych w Polsce.
16. Media – „czwarta władza”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ współczesna rola mediów; ▪ znaczenie pojęcia <i>czwarta władza</i>; ▪ niezależność mediów; ▪ <i>mediatyzacja</i> polityki i <i>polityzacja</i> mediów; ▪ charakterystyka poszczególnych rodzajów mediów; ▪ etyka mediów i dziennikarzy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne środki masowego przekazu we współczesnym świecie; ▪ wymienia główne funkcje środków masowego przekazu we współczesnym świecie; ▪ wymienia cechy wybranego środka masowego przekazu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia cechy współczesnych środków masowego przekazu; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP odnoszące się do swobody wyrażania poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzasadnia konieczność niezależności mediów w państwie demokratycznym; ▪ wyjaśnia, na czym polega zjawisko <i>mediatyzacji polityki</i> i <i>polityzacji mediów</i>; ▪ wyjaśnia pojęcie <i>indoktrynacja</i>; ▪ wymienia najpopularniejsze tytuły prasowe, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, z czego wynika i jakie ma konsekwencje zjawisko <i>mediatyzacji polityki</i> i <i>polityzacji mediów</i>; ▪ omawia zjawisko cenzury i walki z cenzurą w czasach PRL-u; ▪ wyjaśnia przyczyny i przedstawi skutki 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. <i>kryzysu dziennikarstwa</i> we współczesnym świecie/Polsce; ▪ porównuje wybrane środki masowego przekazu, np. tytuły

			<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>czwarta władza</i>; ▪ wyjaśnia, na czym polega zasada <i>niezależności mediów</i>; ▪ wymienia główne zasady etyczne dotyczące mediów i dziennikarzy; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące roli środków masowego przekazu. 	<p>domeny internetowe, stacje telewizyjne i radiowe we współczesnej Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia rolę mediów społecznych; ▪ dostrzega przypadki nieetycznego zachowania mediów i dziennikarzy; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące roli i sposobu funkcjonowania środków masowego przekazu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nieetycznego zachowania mediów i dziennikarzy; ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. <i>kryzysu dziennikarstwa</i> we współczesnym świecie/ Polsce. 	<p>prasowe, media społecznościowe, stacje radiowe i telewizyjne [sposób finansowania, odbiorcy, program, prezentowane postawy i wartości].</p>
17. Przekazy medialne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ elementy przekazu medialnego; ▪ rzetelność przekazu medialnego; ▪ zasady bezpiecznego odczytywania przekazów medialnych; ▪ krytyczna analiza przekazu medialnego; ▪ techniki medialnej perswazji i manipulacji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odróżnia opinie od faktów w prostym przekazie medialnym; ▪ wymienia elementy przekazu medialnego; ▪ wymienia najważniejsze zasady bezpiecznego korzystania z mediów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyodrębnia poszczególne elementy przekazu medialnego; ▪ porównuje informacje na ten sam temat zawarte w różnych, prostych przekazach medialnych; ▪ wyjaśnia pojęcie <i>trolling</i>; ▪ wymienia zasady sprawdzania rzetelności przekazu medialnego; ▪ wymienia techniki medialnej perswazji i manipulacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia różnicę pomiędzy perswazją a manipulacją; ▪ analizuje różnorodne przekazy medialne pod kątem zastosowanych środków perswazji i manipulacji; ▪ wymienia przyczyny i skutki fake newsów, oraz komunikatów niepełnych i niezręcznych w mediach. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przeprowadza krytyczną analizę wybranego przekazu medialnego; ▪ uzasadnia konieczność walki z niezręcznością przekazów medialnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz świadomego korzystania z mediów.
18. Patologie życia publicznego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ czynniki sprzyjające patologiom życia publicznego; ▪ rodzaje patologii życia publicznego; ▪ charakterystyka poszczególnych patologii życia publicznego; ▪ przyczyny powstawania patologii w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje/podaje przykłady korupcji; ▪ podaje przykłady, innych niż korupcja, patologii w życiu publicznym; ▪ wymienia wybrane sposoby przeciwdziałania patologiom życia publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia rodzaje korupcji; ▪ wymienia czynniki sprzyjające korupcji; ▪ wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>nepotyzm, klientelizm, przestępczość zorganizowana, demagogia, populizm, hejt</i>; ▪ przedstawia sposoby przeciwdziałania patologiom życia pu- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzasadnia konieczność przeciwdziałania zjawisku korupcji i innym rodzajom patologii w życiu publicznym; ▪ wyjaśnia przyczyny i podaje skutki patologii w życiu publicznym; ▪ rozpoznaje przypadki patologii w życiu publicznym; ▪ analizuje różnorodne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia różnicę pomiędzy demagogią a populizmem; ▪ analizuje wybrane rozwiązania prawne pod kątem ich etyczności i skuteczności w walce z patologiami życia publicznego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje prezentację multimedialną na temat jednego z ruchów społecznych, działających lub współcześnie, wyrażających sprzeciw wobec patologii w życiu publicznym; ▪ przygotowuje i przeprowadza,

			blicznego.	materiały źródłowe dotyczące patologii w życiu publicznym.		na forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz konieczności przeciwdziałania patologiom życia publicznego.
19, 20. Aktywność obywatelska – powtórzenie wiadomości, sprawdzian	▪	▪	▪	▪	▪	▪
Rozdział 3. Organy władzy publicznej w Polsce						
21. Zasady ustrojowe w Konstytucji RP	<ul style="list-style-type: none"> ▪ budowa Konstytucji RP; ▪ materia prawa konstytucyjnego; ▪ Konstytucja a inne źródła prawa; ▪ preambuła Konstytucji RP; ▪ konstytucyjne zasady ustroju RP; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady spraw regulowanych przez prawo konstytucyjne; ▪ podaje przykłady konstytucyjnych zasad ustroju RP. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje datę uchwalenia obowiązującej Konstytucji RP; ▪ wyjaśnia pojęcie <i>preambuła</i>; ▪ wyjaśnia, czym Konstytucja różni się od innych źródeł powszechnie obowiązującego prawa w Polsce; ▪ wyjaśnia znaczenie zasady: suwerenności /zwierzchnictwa narodu; republikańskiej formy rządu, demokratycznego państwa prawnego i trójpodziału władzy; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ posługuje się nazwami poszczególnych części jednostki redakcyjnej tekstu Konstytucji; ▪ wyjaśnia znaczenie poszczególnych konstytucyjnych zasad ustroju RP; ▪ analizuje treść preambuły Konstytucji RP; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące Konstytucji RP. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, czego dotyczyły i z czego wynikały nowelizacje obowiązującej Konstytucji RP; ▪ uzasadnia znaczenie poszczególnych konstytucyjnych zasad ustroju RP dla funkcjonowania państwa demokratycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, badanie opinii publicznej dotyczące, np. znajomości konstytucyjnych zasad ustroju RP.
22. Demokracja w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ demokracja bezpośrednia i pośrednia; ▪ formy demokracji bezpośredniej; ▪ referendum ogólnokrajowe w Polsce; ▪ referendum lokalne w Polsce; ▪ wybory w demokracji; ▪ zasady prawa wyborczego; ▪ systemy wyborcze; ▪ wybory do Sejmu i Senatu RP; ▪ wybory do samorządu terytorialnego w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady form uczestnictwa obywateli w rządzeniu państwem; ▪ podaje przykłady form demokracji bezpośredniej; ▪ podaje przykłady organów władzy w Polsce powoływanych w drodze wyborów bezpośrednich, wymienia konstytucyjne zasady wyborcze. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia różnicę pomiędzy demokracją bezpośrednią a pośrednią; ▪ wyjaśnia pojęcie: partycypacja obywatelska; ▪ podaje przykłady referendów ogólnokrajowych w Polsce po 1989 roku; ▪ określa, w jakich sprawach może być przeprowadzone referendum ogólnokra- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ określa główne zasady przeprowadzania referendów ogólnokrajowych i lokalnych w Polsce; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące zasad przeprowadzania: <ul style="list-style-type: none"> - referendum ogólnokrajowego i referendum lokalnego w Polsce, - wyborów do Senatu i Sejmu RP; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie demokracji bezpośredniej we współczesnej Polsce; ▪ porównuje większościowy i proporcjonalny system wyborczy; ▪ porównuje zasady <ul style="list-style-type: none"> - wyborów do Sejmu i Senatu RP, - wyborów do poszczególnych organów samorządu terytorialnego; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, kampanię społeczną na rzecz konieczności zwiększenia poziomu partycypacji obywatelskiej w Polsce; ▪ dokonuje krytycznej analizy referendów ogólnokrajowych przeprowadzonych w Polsce po 1989

			<p>jowe i referendum lokalne w Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące poziomu partycypacji obywatelskiej we współczesnej Polsce; ▪ wymienia konstytucyjne zasady wyborcze; ▪ wyjaśnia znaczenie konstytucyjnych zasad wyborczych; ▪ podaje główne zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyborów do organów samorządu terytorialnego; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> - poziomu partycypacji obywatelskiej we współczesnej Polsce, - wyborów do Sejmu i Senatu RP; - wyborów do organów samorządu terytorialnego; ▪ wyjaśnia główne zasady większościowego i proporcjonalnego systemu wyborczego; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące różnorodnych form demokracji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ roku; ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. wprowadzenia w wyborach do Sejmu w Polsce jednomandatowych okręgów wyborczych; ▪ przygotowuje prezentację na temat wpływu konsultacji publicznych na kształtowanie prawa w Rzeczypospolitej Polskiej.
23. Wybory i kampanie wyborcze	<ul style="list-style-type: none"> ▪ cechy i cele kampanii wyborczej; ▪ hasła wyborcze; ▪ memy internetowe; ▪ badania opinii publicznej; ▪ funkcje sondaży przedwyborczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje elementy kampanii wyborczej; ▪ odczytuje podstawowe informacje wynikające z badania opinii publicznej [tabele, wykresy]. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne cele i cechy kampanii wyborczej; ▪ wymienia główne formy przekazu i środki perswazji wykorzystywane w kampaniach wyborczych; ▪ wymienia główne cechy skutecznych haseł wyborczych; ▪ wymienia funkcje badań opinii publicznej dotyczących życia politycznego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia mechanizm działania <i>społecznego dowodu słuszności</i>; ▪ analizuje sposób przeprowadzania badania opinii publicznej; ▪ wyjaśnia rolę internetu we współczesnych kampaniach wyborczych; ▪ analizuje wybrane elementy kampanii wyborczej, w tym hasła wyborcze i memy internetowe, pod kątem skuteczności, atrakcyjności i zgodności z programem partii politycznej; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące kampanii wyborczych i sondaży 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ porównuje strategie wybranych partii politycznych w ostatnich kampaniach wyborczych; ▪ analizuje wpływ sondaży przedwyborczych na wynik kampanii wyborczej/wynik wyborów; ▪ wyjaśnia przyczyny różnic pomiędzy wynikami uzyskanymi przez poszczególne ugrupowania polityczne w wyborach a sondażach przedwyborczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. zasad, które powinny być przestrzegane w kampaniach wyborczych w państwie demokratycznym; ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, badanie opinii publicznej dotyczącej, np. preferencji politycznych młodych wyborców.

				<ul style="list-style-type: none"> przedwyborczych; porównuje wyniki sondaży przedwyborczych z wynikami wyborów; podaje przykłady nieetycznego wykorzystania mediów społecznościowych w kampaniach wyborczych. 		
24. Sejm i Senat RP	<ul style="list-style-type: none"> bikameralizm; pozycja ustrojowa Sejmu i Senatu RP; funkcje / kompetencje Sejmu i Senatu RP; kompetencje Zgromadzenia Narodowego; zasady funkcjonowania Sejmu i Senatu RP; zasady skracania kadencji; organy Sejmu i Senatu RP; zasady podejmowania decyzji w Sejmie i Senacie RP. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główną funkcję Sejmu i Senatu RP; określa czas trwania kadencji i liczbę członków Sejmu i Senatu RP; wymienia podstawowe prawa i zadania posłów i senatorów. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne kompetencje/funkcje Sejmu i Senatu RP; wymienia główne zasady funkcjonowania parlamentu w Polsce; wyjaśnia, jaka jest struktura Zgromadzenia Narodowego; wymienia zasady określające większość zwykłą, bezwzględną, kwalifikowaną; wymienia podmioty decydujące o skróceniu kadencji Sejmu RP; wyjaśnia pojęcia: <i>mandat poselski/senatorski, kadencja, klub i koło poselskie, immunitet, kworum</i>; wymienia główne organy Sejmu i Senatu RP; odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny pracy Sejmu i Senatu RP. 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> - kompetencji Sejmu i Senatu RP; - kompetencji Zgromadzenia Narodowego; - zasad skrócenia kadencji Sejmu; - immunitetu poselskiego; wymienia główne kompetencje Zgromadzenia Narodowego; wymienia główne zasady skrócenia kadencji Sejmu RP; posługuje się w praktyce zasadami określającymi większość zwykłą, bezwzględną i kwalifikowaną; porównuje immunitet formalny i materialny; charakteryzuje główne organy Sejmu i Senatu RP; analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące Sejmu i Senatu RP. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje pozycję ustrojową Sejmu i Senatu RP - wyjaśnia, na czym polega asymetryczność polskiego parlamentaryzmu; buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. wprowadzenia w Polsce systemu unikameralnego. 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. wprowadzenia w Polsce systemu unikameralnego.
25. Prezydent RP	<ul style="list-style-type: none"> model prezydentury w Polsce; Prezydenci RP [od 1989 r.]; funkcje i uprawnienia Prezydenta RP; kadencja Prezydenta RP; prerogatywy Prezydenta RP i akty urzędowe kontrasygnowane 	<ul style="list-style-type: none"> podaje imię i nazwisko aktualnego Prezydenta RP; określa czas trwania kadencji Prezydenta RP; wymienia główne zasady wyboru Prezydenta RP; 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne funkcje / kompetencje Prezydenta RP; wymienia główne zasady wyboru Prezydenta RP; wymienia Prezyden- 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje główne funkcje / uprawnienia prezydenta RP; analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące <ul style="list-style-type: none"> - kadencji Prezy- 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę zasady kontrasygnaty; określa rolę prerogatyw dla pozycji ustrojowej Prezydenta RP; buduje argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. konieczności wzmoc-

	ne.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe zadania Prezydenta RP. 	<p>tów RP od 1989 roku;</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny działalności Prezydenta RP. 	<p>denta RP i sytuacji, gdy Prezydent RP nie może sprawować swojej funkcji;</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcji / uprawnień Prezydenta RP; omawia zasady odpowiedzialności konstytucyjnej Prezydenta RP; wyjaśnia znaczenie zasady kontrasygnaty; wyjaśnia znaczenie pojęcia: prerogatywy; analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące Prezydenta RP. 	<p>i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. konieczności wzmocnienia pozycji ustrojowej Prezydenta RP.</p>	<p>nienia pozycji ustrojowej Prezydenta RP.</p>
26. Rada Ministrów	<ul style="list-style-type: none"> kompetencje Rady Ministrów RP; skład Rady Ministrów RP; kompetencje Rady Ministrów RP; powoływanie Rady Ministrów RP; kontrola polityczna i konstytucyjna Rady Ministrów RP; administracja rządowa; służba cywilna. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje imię i nazwisko aktualnego Prezesa Rady Ministrów RP; wymienia główne zasady powoływania Rady Ministrów RP; wymienia przykładowe zadania Rady Ministrów RP. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kompetencje Rady Ministrów RP; omawia skład Rady Ministrów RP; omawia zasady powoływania Rady Ministrów; wyjaśnia pojęcie <i>kolicja rządowa</i>; wymienia podstawowe obszary działania rządu; wyjaśnia, jaką rolę pełnią wojewodowie; wyjaśnia pojęcie <i>służba cywilna</i>; odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny działalności Rady Ministrów w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> - sposobów powoływania Rady Ministrów, - kompetencji Rady Ministrów; - odpowiedzialności politycznej Rady Ministrów i poszczególnych jej członków; - odpowiedzialności konstytucyjnej członków Rady Ministrów; wymienia sytuacje, w których Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów; porównuje sposoby powoływania Rady Ministrów RP [procedura I, II i III]; wyjaśnia zasady uchwalania konstruktywnego wotum nieufności; analizuje różnorodne 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje pozycję ustrojową Rady Ministrów; wyjaśnia ustrojową rolę Prezesa Rady Ministrów omawia znaczenie konstruktywnego wotum nieufności; wyjaśnia różnicę pomiędzy administracją zespoloną i niezespoloną. 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje prezentację na temat funkcji i zakresu działania poszczególnych ministrów wchodzących w skład Rady Ministrów RP.

<p>27. Władza sądownicza</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymiar sprawiedliwości a władza sądownicza; ▪ organy władzy sądowniczej; ▪ sądy powszechne; ▪ sądownictwo administracyjne; ▪ konstytucyjne zasady działania sądów w Polsce; ▪ Sąd Najwyższy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady działań organów władzy sądowniczej; ▪ wymienia organy władzy sądowniczej w Polsce; ▪ podaje przykłady konstytucyjnych zasad działania sądów w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia strukturę sądów powszechnych i administracyjnych w Polsce; ▪ przedstawia główne zadania sądów powszechnych i administracyjnych w Polsce; ▪ wymienia konstytucyjne zasady działania sądów w Polsce; ▪ wyjaśnia zasadę niezależności sądów i niezawisłości sędziów; ▪ wymienia główne zadania Sądu Najwyższego; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny funkcjonowania władzy sądowniczej w Polsce. 	<p>materiały źródłowe dotyczące rady Ministrów RP.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia zadania sądów powszechnych w Polsce; ▪ wyjaśnia konstytucyjne zasady działania sądów w Polsce; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące <ul style="list-style-type: none"> - struktury władzy sądowniczej, - zadań organów władzy sądowniczej, - niezawisłości sędziów, - zadań i struktury Sądu Najwyższego; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące władzy sądowniczej w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia znaczenie Sądu Najwyższego dla funkcjonowania państwa demokratycznego; ▪ przedstawia konstytucyjne gwarancje niezawisłości sędziów; ▪ wyjaśnia znaczenie zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów dla funkcjonowania państwa demokratycznego; ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat, np. roli ławników w sądach powszechnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje prezentację na temat struktury i zadań wybranego sądu powszechnego; ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkolnej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. roli ławników w sądach powszechnych.
<p>28. Organy kontroli państwowej i ochrony prawa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najwyższa Izba Kontroli; ▪ Trybunał Konstytucyjny; ▪ Trybunał Stanu; ▪ Prokuratura; ▪ Instytut Pamięci Narodowej; ▪ Rzecznik Praw Obywatelskich 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne organy strzegące praworządności w Polsce; ▪ wymienia główne zadanie Trybunału Konstytucyjnego; ▪ wymienia główne zadanie prokuratora; ▪ podaje przykłady spraw, z którymi może się zwrócić do Rzecznika Praw Obywatelskich. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia główne zadania Najwyższej Izby Kontroli; ▪ wymienia konstytucyjne zadania Trybunału Stanu i Trybunału Konstytucyjnego; ▪ wymienia główne organy i zadania prokuratury; ▪ wymienia główne zadania Instytutu Pamięci Narodowej, ▪ wymienia główne zadania Rzecznika Praw Obywatelskich; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia pozycję ustrojową Najwyższej Izby Kontroli; ▪ wymienia podmioty kontrolowane przez NIK i określa zakres przeprowadzanych kontroli; ▪ omawia skład Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu; ▪ wyjaśnia zasady sporządzania indywidualnej skargi konstytucyjnej; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące struktury, zadań i trybu działania 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia tryb działania Trybunału Konstytucyjnego; ▪ wyjaśnia znaczenie Trybunału Stanu i Trybunału Konstytucyjnego dla funkcjonowania państwa demokratycznego; ▪ porównuje rolę prokuratora generalnego i prokuratora krajowego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przygotowuje prezentację na temat, np. <ul style="list-style-type: none"> - zakresu i wyników wybranej kontroli przeprowadzonej przez NIK; - zadań i aktywności Rzecznika Praw Dziecka; - kryzysu wokół Trybunału Konstytucyjnego w Polsce.

			dotyczące, np. oceny stanu praworządności w Polsce.	NIK, Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Stanu, prokuratury, IPN, Rzecznika Praw Obywatelskich.; <ul style="list-style-type: none"> ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące instytucji strzegących praworządności w Polsce. 		
29. Organy władzy publicznej w Polsce - powtórzenie wiadomości	▪	▪	▪	▪	▪	▪
30. Zakres działania samorządu terytorialnego 31. Sposób działania samorządu terytorialnego 32. Obywatele w samorządzie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ struktura samorządu terytorialnego w Polsce; ▪ rodzaje zadań samorządu terytorialnego; ▪ źródła dochodów samorządu terytorialnego; ▪ organy stanowiące i wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia szczeble samorządu terytorialnego w Polsce; ▪ wymienia przykładowe zadania gminy; ▪ określa przynależność miejscowości, w której mieszka do poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego; ▪ wymienia organy władzy samorządu terytorialnego w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia rodzaje zadań samorządu terytorialnego; ▪ wymienia główne źródła dochodów samorządu terytorialnego; ▪ wymienia i omawia zadania organów stanowiących i wykonawczych w gminie; ▪ odczytuje podstawowe dane statystyczne dotyczące, np. oceny funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ charakteryzuje poszczególne rodzaje zadań samorządu terytorialnego; ▪ charakteryzuje organy samorządu terytorialnego w powiecie i województwie; ▪ wyjaśnia działanie zasady pomocniczości w strukturach samorządu terytorialnego; ▪ przedstawia ogólne zasady działania form bezpośredniego udziału mieszkańców w podejmowaniu decyzji samorządowych: budżet obywatelski, obywatelska inicjatywa uchwałodawcza; ▪ analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące struktury, zadań i trybu działania organów samorządu terytorialnego; ▪ analizuje różnorodne materiały źródłowe dotyczące samorządu terytorialnego w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przedstawia cechy charakterystyczne, zadania i strukturę miast na prawach powiatu; ▪ ocenia działalność samorządu terytorialnego w Polsce; ▪ buduje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat partycypacji obywatelskiej na poziomie lokalnym w Polsce / w swojej gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prezentuje strukturę budżetu swojej gminy [źródła dochodu, wydatki, sposób uchwalania i kontrolowania]; ▪ przygotowuje / organizuje wycieczkę edukacyjną do urzędu gminy, na terenie której znajduje się szkoła; ▪ prezentuje zasady działania budżetu obywatelskiego/ partycypacyjnego w swojej gminie; ▪ przygotowuje propozycję wniosku do budżetu partycypacyjnego swojej gminy; ▪ przygotowuje folder promujący pracę wybranego organu samorządowego na poziomie powiatu lub województwa; ▪ przygotowuje i przeprowadza, na forum społeczności klasowej/szkol-

						nej, debatę/dyskusję dotyczącą, np. partycypacji obywatelskiej na poziomie lokalnym w Polsce / w swojej gminie.
33. Samorząd terytorialny - powtórzenie wiadomości	▪	▪	▪	▪	▪	▪
34. Konstytucja RP	▪	▪	▪	▪	▪	▪

Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności z wiedzy o społeczeństwie w klasie pierwszej LO:

1. Na lekcjach wos kontrola i ocena pracy ucznia zmierza do uzyskania informacji przez nauczyciela w następujących kryteriach:
 - co uczeń osiągnął;
 - co zrobił dobrze;
 - ile potrafi.
2. Przedmiotem oceny ucznia są:
 - suma posiadanych wiadomości i umiejętności oraz gotowość do ich zaprezentowania;
 - różne przejawy aktywności intelektualnej, w tym rozumienie tekstów i instrukcji, uczestniczenie w dyskusjach, praca indywidualna i w zespole, sprawne wykonywanie ćwiczeń praktycznych i innych powierzonych zadań;
 - umiejętność gromadzenia informacji z różnych źródeł;
 - umiejętności komunikacyjne (w mowie i w piśmie), w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjnych.
3. Umiejętności i wiedza uczniów sprawdzane są za pomocą następujących metod:
 - wypowiedź ustna na lekcjach bieżących i powtórzeniowych, przy czym na lekcjach bieżących uczeń odpowiada najwyżej z trzech ostatnich lekcji, a na lekcjach powtórzeniowych uczeń odpowiada z całego materiału objętego powtórzeniem;
 - kartkówka jest to samodzielna praca ucznia na lekcji obejmująca wiadomości z co najwyżej trzech ostatnich lekcji;
 - praca klasowa obejmuje wiadomości i umiejętności dotyczące większej partii materiału (działu), ma na celu sprawdzić znajomość treści programowych, trwa 45 minut;
 - sprawdzian obejmuje zakres materiału z I lub II półrocza lub sprawdza pewne wiadomości i umiejętności w ciągu półrocza;
 - test sprawdza wiedzę i umiejętności;
 - praca domowa obejmuje materiał z ostatniej lekcji, a także może obejmować swym zakresem np. (portfolio, wypracowanie, plakaty, plansze, makiety, prezentacje multimedialne, filmy, mapy, foliery, ulotki, broszury itp.) oraz przygotowywanie projektów;
 - aktywny udział w zajęciach, w tym również pozalekcyjnych (olimpiady, konkursy, sesje popularno-naukowe, debaty, projekty itp.);
 - udział w przedsięwzięciach prospołecznych, np. wolontariacie.
4. Na każdą lekcję uczeń ma obowiązek nosić zeszyt przedmiotowy, podręcznik oraz inne pomoce wymagane przez nauczyciela.
5. W ciągu jednego półrocza uczeń powinien otrzymać z odpowiedzi przynajmniej jedną ocenę.
6. W ciągu jednego półrocza mogą się odbyć najwyżej trzy kartkówki oraz jedna praca klasowa przy jednej godzinie tygodniowo.
7. Możliwe jest poprawianie ocen niedostatecznych z kartkówek i prac klasowych. Uczeń ma prawo zgłosić chęć poprawiania oceny na pierwszej lekcji po kartkówce lub pracy klasowej. Poprawa może mieć charakter ustny lub pisemny.
8. Uczeń nieobecny na pracy klasowej lub sprawdzianie z przyczyn nieusprawiedliwionych będzie odpowiadał ustnie lub pisemnie na pierwszej lekcji, na którą przyjdzie.
9. Uczeń, który był nieobecny w szkole przez dłuższy okres czasu, np. z powodu choroby i nie pisał pracy klasowej, będzie odpowiadał ustnie lub pisemnie w terminie uzgodnionym z nauczycielem, nie dłuższym jednak niż jeden tydzień.
10. Na lekcji nauczyciel ocenia aktywność uczniów. Ocena może być wyrażona stopniem lub „+”, przy czym dwa „+” to stopień dopuszczający, trzy „+” to stopień dostateczny, cztery „+” – to stopień dobry, pięć „+” to stopień bardzo dobry a sześć „+” to stopień celujący.
11. Uczeń ma prawo raz w ciągu jednego półrocza być nieprzygotowany do lekcji przy jednej godzinie tygodniowo. Fakt ten powinien zgłosić nauczycielowi przed rozpoczęciem lekcji.
12. Jeżeli na lekcji uczniowie pracują w grupach, to oceniany jest wtedy indywidualny wkład pracy każdego ucznia.
13. Przynajmniej raz w ciągu roku szkolnego nauczyciel sprawdza zeszyt przedmiotowy ucznia.
14. Prace pisemne oceniane są następująco:
 - 0 – 40 % uzyskanych punktów – stopień niedostateczny

41 – 49 % uzyskanych punktów – stopień dopuszczający

50 – 70 % uzyskanych punktów – stopień dostateczny

71 – 88 % uzyskanych punktów – stopień dobry

89 – 99 % uzyskanych punktów – stopień bardzo dobry

100% uzyskanych punktów – stopień celujący

Każdy uczeń po przedstawieniu przez nauczyciela propozycji oceny na pierwsze czy drugie półrocze, może zgłosić chęć jej poprawy na ocenę wyższą. Nauczyciel uzgodni z uczniem zakres materiału oraz sposób jego zaliczenia.